

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту
імені академіка В.Лазаряна

Затверджено
наказом ректора від 25.11.2011 р. № 761
на підставі рішення Вченої ради від 31 жовтня 2011 р.
протокол № 3
зі змінами , затвердженими Вченою радою
університету від 30 жовтня 2017 р. протокол № 3

ПОЛОЖЕННЯ

про семінар «Організація освітнього процесу,
основи педагогіки та психології вищої школи»

Розробники:
перший проректор, професор Боднар Б. Є. ,
доценти Гришечкін С. А., Матусевич О. О., Патласов О. М.,
методисти Белейчик Г. В., Казаріна Л. С.

1 Загальні положення

Положення розроблено на підставі Законів України «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», постанов і розпоряджень Кабінету Міністрів України, наказів міністерств і відомств з питань вищої освіти, праці, соціального захисту тощо, «Положення про державний вищий навчальний заклад освіти», «Положення про підвищення кваліфікації та стажування педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів».

Інтеграція вищої освіти України до Європейського освітнього середовища, розвиток цивілізації, продукування нових знань, створення нових технологій, систем комунікації актуалізує проблему якості вищої освіти, впровадження інноваційних технологій, удосконалення традиційних форм і методів організації освітнього процесу у закладах вищої освіти (ЗВО).

Головним суб'єктом вищої школи, який реалізує її призначення, є особистість викладача, вимоги до якого на сучасному етапі значно зросли.

Законом України «Про вищу освіту» передбачається обов'язкове підвищення кваліфікації науково-педагогічними працівниками кожні 5 років, а також можливість займати такі посади особами з повною вищою освітою, які пройшли спеціальну педагогічну підготовку. Але така підготовка не передбачена навчальними планами з технічних спеціальностей, освіту з яких здобула більшість науково-педагогічних працівників (НПП) університету.

Значна роль у такій підготовці науково-педагогічних працівників належить кафедрі – основному навчально-науковому структурному підрозділу ЗВО, який повинен надавати методичну, організаційну та інші види допомоги молодим працівникам для оволодіння ними педагогічним досвідом та майстерністю. Проте кафедри вирішують такі питання, як правило, повільно та безсистемно.

Певним розв'язанням цієї проблеми є створення педагогічного семінару (надалі семінар) з надання науково-педагогічних основ, необхідність якого обґрунтовується такими обставинами:

- щорічно штат науково-педагогічних працівників університету поповнюється молодими кадрами (і за віком, і за досвідом праці у закладі вищої освіти), яким необхідно надати основний, але дуже важливий обсяг знань щодо понять, категорій, термінів, стандартів вищої освіти, основних положень педагогічної психології взаємовідносин, організації освітнього процесу, обов'язків і прав і т. ін.;

- сучасний етап розвитку вищої школи вимагає від науково-педагогічних працівників нових форм і методів викладання дисципліни, застосування комп'ютерних та інших інноваційних технологій;

- будучи фахівцем у своїй галузі, більшість науково-педагогічних працівників університету не мають спеціальної педагогічної освіти;

- створення чіткої організації надання співробітникам-початківцям певного обсягу інформації тематичної спрямованості.

2 Організація роботи педагогічного семінару

2.1 Семінар є формою підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників університету і працює відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в університеті» і за програмою, що складається для певного семінару з урахуванням сучасних вимог до організації освітнього процесу, потреб ринку праці та запитів студентів.

2.2 Програма містить питання і проблеми, які є найнагальнішими для сформованого на даний час складу слухачів.

2.3 Програма семінару розрахована на **90** годин навчання.

2.4 Програма передбачає аудиторні заняття, самостійну роботу слухачів та підсумковий контроль – залік.

2.5 Термін роботи семінару, програма, склад слухачів, розклад занять затверджуються наказом ректора.

2.6 Для проведення занять залучаються професори, доценти університету, фахівці з питань методики, психології, педагогіки, комп'ютерних технологій тощо.

2.7 Викладачі, які залучені до роботи в семінарі, розробляють і готують матеріали до лекцій, тематику індивідуальних завдань, набір питань для контрольних заходів, складають перелік документів, літератури, з якими треба ознайомити слухачів.

2.8 Семінар працює за умови комплектування групи не менш 15 осіб. В іншому випадку робота семінару відбувається в наступному році.

2.9 Списки слухачів семінару із зазначенням прізвища, ім'я, по батькові, посади, року народження та тривалості праці в університеті завідувачі кафедр/керівники підрозділів подають щорічно до 15 вересня навчально-методичному відділу університету та Центру розвитку професійної освіти (ЦРПО).

2.10 Проведення занять і відвідування їх слухачами реєструється в спеціальному журналі.

2.11 Слухачі, які засвоїли курс семінару, виконали індивідуальне завдання та склали залік, отримують посвідчення про підвищення кваліфікації. Сплата за бланк посвідчення здійснюється за рахунок слухача.

2.12 Відповідальність за відвідування занять зарахованими до семінару особами покладається на завідувачів кафедр/керівників підрозділів.

Мета семінару – підвищення якості освітнього процесу, посилення теоретичної і практичної педагогічної підготовки науково-педагогічних і

педагогічних працівників, зростання рівня їхньої психолого-педагогічної майстерності, ознайомлення з передовим педагогічним досвідом, здобуття та удосконалення науково-педагогічними працівниками компетентностей з:

- аналізу та вибору ефективних методів і засобів навчання;
- шляхів реалізації освітніх програм і навчальних планів відповідно до вимог державних стандартів вищої освіти;
- розроблення основної навчально-методичної документації навчальних дисциплін;
- планування та проведення всіх видів занять і контрольних заходів;
- критичного оцінювання навчальних занять;
- виховання гармонійного розвитку особистості студентів;
- психолого-педагогічної організації навчання у вишах;
- оновлення та розширення знань, формування нових професійних компетентностей у психолого-педагогічній, науково-дослідній та організаційно-управлінській діяльності;

Основні завдання

- вивчення методів використання інформаційних технологій в професійній, науковій, експериментальній, дослідницькій діяльності викладача;
- знайомство з сучасними технічними засобами навчання та їх використанням в освітньому процесі;
- формування та закріплення навичок роботи з сучасними програмними продуктами;
- поглиблення знань із психологічної закономірності навчання студентської молоді ;
- розвиток професійно-значущих умінь в сфері педагогічного спілкування зі студентами та колегами.

Після засвоєння курсу слухач має знати і розуміти:

- основні положення Законів України «Про вищу освіту», «Про освіту»;
- структуру стандартів вищої освіти;
- основні цілі та ідеї Болонської декларації;
- права та обов'язки учасників освітнього процесу;
- принципи організації освітнього процесу за кредитно-трансферною системою;
- призначення та структуру освітньо-професійних програм з підготовки бакалаврів, магістрів;
- вимоги до складу і змісту навчально-методичної документації зі спеціальності та дисципліни;
- правила та вимоги до складання та оформлення навчально-методичної документації;

вміти:

- організовувати та аналізувати свою педагогічну діяльність;
- розробляти план і проводити заняття різних видів;
- планувати навчальні заняття згідно з навчальним планом і програмою навчальної дисципліни;
- забезпечувати послідовність і логічність викладання навчального матеріалу;
- аналізувати навчальну та навчально-методичну літературу, нові технології навчання і використовувати їх у науково-педагогічній практиці;
- організовувати самостійну навчальну діяльність студентів, оцінювати її результати;
- застосовувати основні методи діагностики знань і умінь студентів з дисципліни, вносити корективи в процес навчання з урахуванням результатів діагностики;
- самостійно вирішувати практичні питання інформаційно-документаційного забезпечення науково-педагогічної діяльності.

мати уяву про:

- правила розробки тестових завдань і можливості застосування комп'ютерних технологій в освітньому процесі;
- дидактичні принципи освіти і побудови електронних навчальних посібників.
- технології роботи з науковим текстом, мовно-стилістичний аналіз наукового тексту;
- правила побудови і культуру читання наукового тексту.

Основні форми роботи семінару:

- доповіді;
- практичні рекомендації;
- анкетування;
- круглі столи;
- дискусії;
- мозковий штурм;
- майстер-класи;
- тренінги.

Пропонується самостійно вивчити документи і літературу за такими темами:

Закони України «Про вищу освіту», «Про освіту».

Основні положення Болонської декларації.

Положення про організацію освітнього процесу в університеті.

Основні види та призначення навчально-методичних документів, правила їх розробки, оформлення.

Види занять, особливості їх організації та проведення.

Види контролю знань студентів, вимоги до їх організації та проведення.

Особливості тестового контролю. Розробка та конструювання тестових завдань.

Основи педагогіки та психології вищої школи.

Права та обов'язки учасників навчального процесу.

Академічна доброчесність науковця та студента. .

Виконати індивідуальне завдання за однією з пропонованих тем:

Розробити робочу програму навчальної дисципліни (відповідно до методичних порад НМВ).

Розробити 5-7 тестових завдань до модульного контролю.

Розробити 3-5 індивідуальних завдань до самостійної роботи студентів (контрольні питання, задачі, теми рефератів тощо).

Надати пропозиції до удосконалення методики проведення практичних занять, лабораторних робіт, складання поточних контролів тощо.

Розробити макет ділової гри за темою дисципліни.

Ознайомитися з досвідом викладання дисципліни в іншому ЗВО. Результати доповісти на засіданні кафедри.

Виконати аналіз результатів зрізу залишкових знань з навчальної дисципліни (відомості надаються). Зробити висновки.

Розробити план практичного заняття за певною темою навчальної дисципліни (за завданням кафедри) з використанням методів активізації навчальної діяльності студентів.

Розробити план семінарського заняття за певною темою навчальної дисципліни (за завданням кафедри) з використанням методів активізації навчальної діяльності студентів.

Розробити макет фрагмента структурно-логічної схеми певної навчальної дисципліни.

Вид контролю – залік

Рекомендована література:

1. Закони України «Про вищу освіту», «Про освіту».
2. Наказ МОНУ від 29.05.2013 № 635 Щодо затвердження Примірного положення про академічну мобільність студентів вищих навчальних закладів України.
3. Наказ МОНУ від 24.01.2013 № 48 Про затвердження Положення про підвищення кваліфікації та стажування педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів.
4. Наказ МОН від 25.04.2013 № 466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання».
5. Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система: Довідник користувача./ Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова. – Львів.: Видавництво Львівської політехніки, 2014.
6. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації / В.М. Захарченко, В.І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / За ред. В.Г. Кременя. – К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 120 с.
7. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія. – Львів.: Видавництво Львівської політехніки, 2014.-168 с.
8. Положення про організацію освітнього процесу в університеті. - ДНУЗТ, 2016.
9. Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (систему внутрішнього забезпечення якості). Затверджено наказом ректора від 07.10.2016 № 90. – ДНУЗТ, 2016.
- 10.«Тимчасове положення про дистанційний курс навчальної дисципліни». Частина 1. Затверджено та надано чинності наказом ректора від 05.05.2014 № 411.
- 11.Положення про експертизу дистанційного курсу. – ДНУЗТ, 2016 / Г.Я.Мозолевич, С.А.Гришечкін, Є.Б.Боднар.

12. Вимоги до організаційного й методичного забезпечення лабораторних, практичних і семінарських занять. СО ВНЗ-ДНУЗТ-3.07-2012. Затв. наказом ректора від 08.11 2012 № 952.

13. Положення «Про організацію та проведення контрольних заходів з оцінювання рівня залишкових знань студентів».- ДНУЗТ, 2012.

АНКЕТА слухача семінару

1. У якій мірі, на Ваш погляд :

1.1 Програма семінару орієнтована на пізнання законів і підзаконних актів щодо вищої освіти

- Абсолютно ні
- У невеликому ступені
- У достатньому рівні

1.2 У програмі є теми, які корисні для удосконалення знань з педагогічної діяльності (підвищення якості навчання)

- Абсолютно ні
- У невеликому ступені
- У достатньому рівні

2. У процесі навчання Ви набули знання з нових педагогічних та інформаційних технологій?

- Абсолютно ні
- У невеликому ступені
- У достатньому рівні

3. Які теми навчальних занять найбільше зацікавили?

---

4. Чи визнаєте Ви курси практично спрямованими?

- Абсолютно ні
- У невеликому ступені
- У достатньому рівні

5. Заняття з яких тем, за Вашим розсудом, найбільш потрібні?

---

6. Надайте оцінку організаційному рівню семінару : «добре» «задовільно»

7. Надайте оцінку професійної спрямованості семінару: «добре» «задовільно»